KOPIA LISTU

Iáśnie Wielmożnego IMśći Xiędza

STANISŁAWA

Ná Lubrańcu

DĄMBSKIEGO

Biſkupá Kujawſkiego y Pomorſkiego, ná Seymiki Relationis Poſtkonwokacyalne piſanego, die 15 Octobris, Anno 1696.

Kiedy iuż ledwie nie oſtátnia zguby *criſis*, ná Oyczyznę náſzą pada, *fruſtra Deos fataq; incuſamus*, będąc *inexcuſabiles ipſi*, żadney *ex prævisis jaculis* nie biorąc przeſtrogi, ktorąbyſmy mogli *avertere noxia*, & *rebus ſuccurrere lapſis*. A mogłoſz co *triſtiùs afficere Rempub.* & *in ferales dare ictus*, nád śmierć Krolewſką? zá ktorą iákoby *cadente quercu, ligna quiisq; colligit*, ná wſzelki obrot, *tam extra, quàm Domi*, tę Rzeczpoſpolitą zábieráiąc; á my *alieno mortis ſopore*, wpadſzy w lethargum niebeſpieczney choroby, dotrzeć ſie w obrádách náſzych, *vitalesæſpiritus* nie możemy, *tam alieni à ſenſu, quàm ab unione remoti*.

Zerwáliſmy Konwokácyą, ſpiſaliſmy *per convulſionem Iurium* Izby Poſelſkiey Konfederácyą, *claſſicum canimus*, ná poſpolite Ruſzenie wołáiąc, o! *miſeram Rempub.* gdźie *diviſa Imperia, ſciſſaq; in partes conſilia!* iedni w Senáćie, drudzy w Izbie Poſelſkiey, *conſervandæ Libertatis ſtudia vertunt in diverſa*, kiedy Izbá Poſelſka *in ſuo Directore læſa*, & *quaſi adacta* z niemáłą częśćią Senátu, & *Miniſtrorum ſtatûs*, przenośi *conſilia à Patribus, in Campos Martios*, záśiadſzy Izbę Poſelſką; co iáko wſzyſtkich *fecit attonitos*, ták *in varios trahebat ſenſus;* ktorym zdáłá ſie *Respub. deſtituta Rege, non dirigi ulla lege*: áſz *in illo animorum* & *ſententiarum æſtu*, od Izby Poſelſkiey IMść Pan Potocki, Staroſtá Kráſnoſtawſki, z wielom zácnych y godnych Poſłow przychodźi *cum invitatorijs* do mnie, *ut vices geram Primatiales* w Izbie Poſelſkiey, *ſuffultus lege publica;* ná co *modeſtiſſimo* odpowiedźiáwſzy *ſermone*, miáſto Izby Poſel-

A ſkiey

ſkiey poſzedłem do Senátu; á gdy nazáiutrz *ferventioribus* tegoſz nápieráli ſie po mnie *precibus*, ábym ſzedł do Izby Poſelſkiey, odważyłem ſie *ex conſilio* Xćia IMći Prymáſa, *& multorum ſenſu Procerum*, przybráwſzy do ſiebie IMśći Xiędza Poznáńſkiego, Płockiego, Przemyſkiego, Biſkupow MM. Pánow, *deſcendere* do Izby Poſelſkiey, kędy *magno Nuntiorum numero*, IegoMośći Páná Marſzałka Poſelſkiego *ſtipatum* záſtáwſzy, tám *potiorem partem Senatûs* widźieliſmy, IchMośćiow Pánow Potockich, Sapiehow, Lubomirſkich, Xiążąt Radźiwiłow, y innych zácnych wielu Senátorow, ktorzy *ſepoſitis ſuis Curulibus*, zniżyli ſie *ad ſcabella æqualitatis*, zárownie z Izbą ſiedząc Poſelſką, máiąc to ſobie *pro decore, & in Patriam amore, ad cunabula redire libertatis*, zkąd oná *prima ſumpſit exordia;* y ták uprośiwſzy ſobie áudyencyą, iákie *fatorum neceſſitas, verba dare, & rationes componere* mogłá, te z oſoby moiey zárownie z inſzemi IchMośćiámi *adimplevimus*, perſwaduiąc, áby *per tam inaudita, nec ullis ſeculis viſa, vel lecta exempla*, ſamiſmy ſie nie ruinowáli, *diviſo Imperio*, ále ráczey Izbá Poſelſká *more Majorum uniatur* z Senátem, á zobopolnymi rádámi, *unanimi votorum, animorumq; conſenſu* Oyczyzná *muniatur*.

Nie byliſmy przećieſz ták ſzczęśliwi, *ut recentia curaremus vulnera*, ále dni kilká *in æmulatione* Izby Senátorſkiey z Poſelſką ſtráwiwſzy, *tandem offenſionis lapidem amovimus*, że Xiąże IMść Prymas, *per Internuntium ſuum, ſvavioris linguæ & oris*, przynioſł Izbie Poſelſkiey *pharmacum*, iż zezwoliłá iść ná Gorę z przytomnym u ſiebie Senátem, *appoſita conditione*, áby Krolowa IeyMść *ſub tempus conſiliorum* z Wárſzáwy uſtąpiłá, co záraz Krolowa IeyMość *adimplevit*, y dáwnieyby to byłá wykonałá, dla dobrá Poſpolitego, gdyby niepotrzebne zelozye *circa honorem* Krolowey IeyMośći, niektorych IchMośćiow *ſpem* utrzymániá w Wárſzáwie Krolowey IeyMośći nie czynili, ktorzy woleli *jacturam boni publici pati*, ániżeli *Reginæ diſplicere*.

Gdy ſie tedy ſzczęśliwie Izby złączyły, *in ſpes meliores erigebamur;* áſz w tym większa náſtąpiłá niezgodá, *ſimultates*, práktyki, y niektorych *prævaricationes*, ták, że *omnia erant confuſa, nec ſuo ordine ſtabant*, y w tákim odmęńćie zerwáli Konwokácyą, á Oyczyznę *in mille pericula, & caſus fatales* podáli, máiąc *intra viſcera* Związkowego Zołnierza, *hoſte externo periculoſiorem*, á podobno y *crudeliorem*.

Przeto *ſit* W. MM. Pánom *primæ curæ* do wczeſnego zábieżeniá *tanto diluvio*, żeby nie wprzod *fortunas noſtras deglutiat*, á potym *cum everſione ſtatûs*, nie podáł nam kto *per inſolentem militiam* Páná, *contra Iura Cardinalia electionis liberæ*, tákiego, ktoryby

chćiał

chćiał śie ná Thronie utrzymáć *per conculcatas Leges patrias*, Krolestwo wolne, *Tyrannica imperandi vi*, obrácáiąc *in absolutum*. Dla czego rozumiałbym *efficacissimum malo remedium*, iáko nayprędzey podátki skłádáć, samym *ad omnia repressalia* bydź gotowemi. Luboć wprawdźie IMść Pan Krákowski Hetmán Wielki Koronny, zárownie z IMśćią Pánem Hetmánem Polnym, *in magna spe posuerunt* nas, że máią powágą swoią, *&* *persvasionibus* utrzymáć Woysko, *in obsequio Reipublicæ*, byle mu zápłátá obmyśloná byłá; iákosz y dał iusz *documenta laboris* IMść Pan Krákowski MM. Pan, w oczách moich, ktoregom w Iegoż rezydencyi zástał nád tym *desudantem* w kole Rycerskim wielu Pułkownikow, Rothmistrzow, Porucznikow, Woyská Cudzoźiemskiego Generáłow, Officyerow, gdźie y mnie záprośiwszy *ponderosissimis rationibus*, *&* *amore in Patriam* obowięzował stárszyznę, áby *non violanda fide* przy Oyczyznie stawáli, nie idąc *in partes* Związku, co *feliciter persvasioni* IMśći *cessit*, kiedy mu wszystká Stárszyzná *constantiam fidelitatis*, *Nobili & Militari verbo* przyobiecáłá: Przećięż iednák trzebá, *omni exclusa mora*, dodáć mu *subsidium* pieniężne, áby mogł, nie dopuszczáiąc *Confæderationis malum ingravescere*, Woysko *ad obedientiam revocare*, y Oyczyznę prędko od Związkowey uwolnić insolencyi.

Inquantumby záś w Związku zostáiący Zołnierz, nie chćiał *in obsequium Reipublicæ & obedientiam* IMćiow Pánow Hetmánow *redire*, rádźiłbym záraz ogłośić nowe Záćiągi zá też podátki; z ktorych kiedy *formabitur nova militia* przy potędze Pospolitego Ruszenia, nie tylko Związkowym, ále y innym *libertati electionis insidiantibus*, upádnie serce, *in præconceptos ausus*, y będą muśieli *ad pacatiora & honestiora* z Oyczyzną *venire media*, *impares* będąc *extremis*. *Per Lauda* záłożyć *pœnas*, ktorzyby ná nowy záćiąg nie wyieżdżali, áby *non obtemperantes Parentibus*, krewnym, *omni hæreditate & successionibus careant*, y po grodách niech będą sądzeni, iáko *rebelles Patriæ*.

Alec *unâ sublatâ malorum causâ*, nie trudno o nowe, ktore nas *non postreme afficiunt ad præsens*, gdy Fráncuzká gorę bierze *in proceribus & Civibus* práktyká, że *vix non frustra ad cunctos transfertur Electio*, kiedy *magnis præmissis largitionibus*, y nie wymownym sposobem, *trahuntur multi in partes* Fráncuzá *de Conti*: co iákoby *perniciosum* było Oyczyznie, mieć Krolá Fráncuzá, y Krolową Fráncuzkę, káżdy mądry Státysta, *ex præmissis* przez ták długi czás w Polszcze, *infallibiles* może *inferre consequentias*, nie możemy śię wyplątáć z Fráncuskich fakcyi, ktoremi ták *innodavimus Regnum*, żeśmy dlá nich, nie tylko fortuny násze *in dispendium* puśćili, zdrowie y

 hono-

honory *in distributionem* dáli, ále tesz pierwszy Polski *kandor*, *&* *integritatem libertatis* onymże *in depretiationem* podáli, á stáropolską *realitatem per dehonestamenta morum*, we wszystkim odmienili. Coż *bono publico commodi*, nászé Fráncyi usługi, y utráty przyniosły? ieden y drugi z nich tyie, á Oyczyzná z siły zdrowych rad opada, iedyną *corruptelam morum*, *&* *animorum* biorąc *in lucrum*. Ochydźiliśmy się *vicinis nostris*, tą zbytnią do Fráncyi ápplikácyą, *cuius moribus regimur*, dopierosz pod Pánem Fráncuzem, *quis non in Principis iret mores?* dla czego życzyłbym posłáć z tego Seymiku do Xćiá Imći Prymásá, *ut præmoneat* Imći Páná Posłá Fráncuzkiego, áby chćiał *resilire ab hac promotione*, *&* *tam pernitiosis studijs*, *non præoccupet Procerum & Civium mentes*, zbić go ze wszystkiey nedźiey *futuræ Electionis*.

Xćiá Imći Báwárskiego nie mniey Krolowa IeyMć, *ex ratione nexûs* promowuie, ále tego strąca, *ex spe Electionis divisum imperium*; boby pewnie dźiedźicznego Páństwá dozorniey pilnował, á niżeli Krolestwem nászym rządźił; iest tesz *intrinsecatus*, Krolowi Hiszpáńskiemu, y obowiązány *parte Belgij* do woyny, ktorey zlećić synowi Minorenni, iáko y Páństwá nie mogąc, podobnoby áhćiał *utrumq*, trzymáć, á ták *neutrum teneret*, y *ex absoluto imperio*, *liberæ Genti dominari*, *vix ei esset tolerabile*, á zátym *Reipb: Polonæ periculosissimum*, *ne per tam potentem Principem vertatur in absolutum*. Doználiśmy ná Henryku, co mieć *duplicati juris & dominij* Páná, ktory się prętko *ad hæreditatem* stęskniwszy, porzućił *nostram libertatem*, á Władysław wolał dźiedźiczne ogániáć Páństwo, niż o Polszcze rádźić, *&* *præelegit* tám ginąć, á niżeli tu ná Thronie siedźieć; to pożytek dwoiakiego Páństwá, pánowánia *&* *distracti per Regna Regis*.

Zyczyłbym tedy Krolową IeyMość przestrzedz áby *connaturaliùs in Prolem Regiam*, ráczey iáko Mátká *feratur affectu*, ániżeli *Externum Principem Electioni liberæ* wtrącáć, *contra Iura Materni affectûs & pietatis*, przećiwko s. p. Naiáśnieyszego Páná Nászego, máiąc zápewne, że *ex ratione Status*, y wielu okoliczności, nie może Xiążę IMść Báwárski, y dla tey samey promocyi Nam pánowáć.

Mam tedy zá rzecz słuszną *pro obligatione conscientiæ meæ*, tych Wmm Pánom *referre* konkurrentow, ktorym *ex istis fabricationibus*, ieżeli z tych Seymikow nie zábieżyćie Wmm Pánowie, mieyćie to zá niepłonną odemnie przestrogę, że ták pomięszáią, *&* *divident subiectain varia studia*, ná przyszłą Elekcyą, że iey nie dádzą *secundum præscriptum Legum* odpráwowáć, ále zechcą *in turbido* tego *piscari*, y osádźić ná Thronie, ktorego nie *liberæ voces*,

lecz

lecz *ſervilia ingenia, ambitu lucri* powichłáne, promowowáć będą, nie *in conſervationem* wolnośći, y Praw Oyczyſtych, ále ná prywatne zbogácenie, byle *& per ruinam Patriæ, abundantiùs habeant.* Y dla tegoć czás wſzyſtek przedźimowy wźięto, áby ſię przewlokłá *ſtudentius utilitati privatorum* Elekcya, *& mora temporis*, im więkſze pożytki, Oyczyznie niebeſpiecznieyſze trudnośći y záwichłánia przynioſłá. Dla tego *ſalutarius* to bydź rozumiem *Reipb: more Maiorum* głośić, *propenſionem ad Domum Regiam*, á niżeli *per concurrentiam externorum*, záráźić *prævaricationibus* Kroleſtwo, że ſię z tego *Ordines Reipb: in tempore* miáſto porozumienia, mięſzáć będą, *diviſi in partes, pauci* ſiebie bogácąc, *depauperabunt* Oyczyznę, *belliſq; externis vel Civilibus* (do czego wielki wſtęp) *implicabunt*.

Coż zá tym idźie, ieżeli *poſt pollicitationes auri, & argenti abibunt*, y záwczáſu *ab iſto appetitu non arcebuntur*, tylko ná przyſzłey Elekcyi *ſciſſiones animorum*, że *per abrupta unusquiſq; ſuum* zechce *eligere Regem*, y ták iednego álbo dwoch *per cruentam Electionem* obierzemy Páná, ná więkſze Oyczyzny zámięſzánie. Lepiey tedy iáko Cudzoźiemſkich Poſſow, ták y Krolową Ieymć *ſeria expoſtulatione prævenire*, żeby ſię w te opieki przyſzłego Królá *ante tempus* nie wdawáli, *& in tempore liberam Electionem* nie kłoćili. Czemu *ex vi Legis & ſtatione ſua* Xżę Imć Primas *invigilare* ma, *ne quid Reſpb: adverſi per conniventiam patiatur*, poniewaſz, *poſt receſſum* z Wárſzáwy Krolowey IeyMći, (ktory ſobie miáłá *pro injuria à Repb:*) ták niektore *ſubjecta* oney *adhæſerunt*, że *ſua quiete uti* nie może, od uſtáwicznych Ichmćiow konferencyi, przez co iáko ſiebie, ták y Krolową Ieymć *in obnoxias Reipb: trahunt ſuſpiciones*.

To wſzyſtko *pro vinculo obligationis meæ Senatoriæ, & amore Patriæ, in Fraternum* WmmPánow *ſinum* złożywſzy, życzę áby Pan Bog *pro bono publico Conſultantibus*, ták pobłogoſłáwił, żeby z obrad WmmPánow, *Vniverſitas ſalutem, Leges & Libertates Patriæ tuitionem, Eccleſia Romana propagattonem, Immunitates Eccleſiæ defenſionem* odebráły, á wnagrodę prac WmmPánow *cum adjectione longitudinis dierum impleantur ſingulorum Domus Benedictione Divina, è voto meo*, przy ktorym ná záwſze zoſtáię.

Cum licentia Superiorum.